

VOIESCE ȘI VEI PUTE

PE ANU... PE SESE LUNI... PE TREI LUNI... PE CA LUNA... PENTRU PARIS... PENTRU AUSTRIA...

ROMANULU

LUMINEZA-TE ȘI VEI FI

PENTRU ABONAMENTE, ANUNCIURI ȘI RECLAME... IN DISTRICTE LA CORESPONDINTII DIARULUI... LINIA DE 30 LITRE... 40 BANII

Articolele trimise și nepublicate se vor arde. — Redactoru răspundetoru Eugenlu Carada.

SERVITIUL TELEGRAFICU ALU ROMANULUI.

PARIS, 28 Ianuariu. Senatul a adoptat legea asupra armatei. Diariulu la France dice, ca circula veste grave in privinta Italiei.

Bucuresci 17 Carindariu.

Organulu partii drepte a Senatulu șa Camerei, dupa ce spune ca noi pentru a-l combate, gramadim injurii peste injurii, calomnie peste calomnie.

Si pentru ce adl se incerca a nega cea-a ce a distu erit? Mai a-l-alt-a-eri diseru: „Armele trimise Serbiei de Rusia au trecut prin teramulu nostru.

„In alegeri, separatistii și omenii devotati Rusiei au fosti susinuti de guvernul. „Mai mult emisari rusi, omeni fusesnafi, viziteza țera supru felurite preteste.

„Datori, încă de la ocupatiunea rusescă, in desiertu cerutu pincum, se ofera astă-đi cu cea mai ciudată graciositate.

„Acea-a-și primire s'a făcutu cereril guvernulu in cestiunea postelor. Adl spunu ca nu ministrii actuali au un merit in aceste cestiuni ci ministrii trecuti.

„Mai a-l-alt-a-ieru diceau ca „trebuie se ne osebim și se ne deslipim de cele-l-alte popore cari nenconjora. Adl dicu ca „adeverata politica consista in aliancia cu puterile de ginte latină și natiunile crestine ale imperiulu otomanu care, ca Grecii și Montenegriini tinu la autonomia lor și nu urmaza politica Nordului.

națiunile slave domnescu ideile francece eru nu cele slave. Cătu despre noi amu dori se fia asia; daru nu dupa dorințele indiviđilor se u ale partiteloru se conduce politica cabinetelor și mai cu semă a naționalităților; și in această privință ca răspunsu la multe din alegările și din criticile făcute de către organulu partii drepte, atâtu mesagiulu câtu și politicel guvernulu, se punem aci câte-va pasagie din unele diarie ale Franciei și încă din acele ce ieru mai cu semă inspirațiunile lor de la guvernulu francece.

„Diariulu de Petresburg desminte afirmările unor diarie, asupra preținselor uneltiri ale Rusiei in Oriinte; elu somază pacele diarie d'a putea proba aserțiunile lor șa nuni pe aginții rusi despre cari vorbescu. Diariulu La Patrie (20 Ianariu) vorbindu despre influința ideielor Franciei șa ințiririi bine-făcătorie și neinteresate a Franciei in Oriinte dice:

„Nici unu rezultat pre-simbilulu nu s'a produs încă in sensulu acesta in Serbia, daru suntemu fericiti vedendu ca in Romania, din contra, ideia occidentale progresază, și că dacă acestu succesu s'a dobenditu cu puețulu multoru scudurii politice, elu se afirmă in fia-care ți, in ciuda resistințelor inemiciloru sei naturali.

„Ultimele nuvele din Romania dau seriose garanțe in privința acesta. In urma unel crise ministeriale, de care a scăpatu iute, țera a fosti chiamată a-și redobendi reprezentatiunea sea, și cea-a ce ar fi pututu ocașiona turburări grave, n'a servitu de câtu a accentua mai multu spiritulu de independință, adică de naționalitate, a poporulu romanu.

„Discursulu pronunțiatu de principele Carol, dovedesce destulu de tare acestu triumfu, și trebuie cu atâtu mai multu se luăm actul despre densulu, cu câtu in circumstanțele presinfi, încercarea făcută de cabinetulu din Bucuresci era decisivă. Causa liberali era angajată cu acestu sabinetu. Se u cădea inaintea scrutinulu național, și tote progresele realizate de la 1856 se perdeau se u triumfau, și Romania rumpându cu tote suvenirile ospodorațulu, premia solemn promisiunile unu vitoriu basatu pe simpatiele și pe concursulu morale alu Occidentelul.

„Acastă ruptură cu trecutul s'a făcutu. Ultimele încercări făcute spre a descepta rivalități escitate, la căderea principelul Cuza, între Bucuresci și Iași, s'au dejucatu, și Unirea politică a celor două Principele, se întăresce prin unirea partiteloru pe teramulu liberalismulu guvernamentale.

Cea-a ce se pôte dori acumu, este ca cabinetulu din Bucuresci, seși concentre tote puterile și tote miđlocel sele de acțiune in organizarea interioară a țerei. Adversariul sei voru căuta multu timpu încă a exploata inorința politică a maseilor; se voru servi de ideile marginite cari domnescu in poporu, se u spre a crea ostilități puteril administrative, se u spre a aduce dureroase loviri, ca violințele contra israeliților. Daru Principele Carolu stă de minune de bine ca se pôte

domina de susu aceste pasiuni locale și aceste rivalități meschine; elu le pôte învinge prin spiritulu de justiți și ecitate despre care a datu pinacumu atâtea probe, și care flă fine cu atâtea fericire isolatu totu intrunul timpu și de omenii cari ar voi se aduca eru Romania la vechia iei urmă, și de acei cari au încercatu a o țiri in calea unel politice eventurose.

„Situatiunea actuala a Principatelor-Unite e prin urmare, in momentul de faciă, plină de speranțe. Diariulu la France, dându semă intrunul articlu specialu despre deschiderea Parlamentulu romanu, sfirșiasce astu-felul:

„Principele Carolu arită prin cuvintele și prin actele sele că are inteligința situațiunii sele șa nevoielor Romaniei. Se vede că Elu nu fintesce a stabili unu guvernul de palatu, de camarilă se u de coteriă, ci unu guvernul in adeveru național. Elu voiesce a se ređima pe natiune, eru nu puă castă. Poporul romanu flă înțelegere și-lu înconjora cu viuele sele simpatie. Marea partită liberală care a luat mai cu semă parte la întemeierea unel ordine de lucruri in Romania, represintă cu fidelitate dorințele poporațiunilor. D'acea-a principel s'a convinsu că numai in înțelegere cu acestă partită, și nu cu partita boeriască, trebuie se lucreze la prosperitatea și mărirea țerei. Uă nouă eră de justiți și de libertate se deschide pentru Romania cași pentru Ungaria. Oriintele se pregătesce pentru nou destine.

ADUNAREA DEPUTAȚILORU

Sedința de la 17 Ianariu 1868.

Președința d-lui Fetu.

D. Cogălnicianu a demisionat din comisiunea pentru redactarea adresei pentru motiți de hola.

Sa proclamat d. Brăescu deputat de la colegiulu I din Galați, ne fiindu niciuă contestare.

D. Sgrumala, alesu deputat la colegiulu III din Galați, a fostu contestat că nar fi romanu.

D. Hejdedu, susține că d. Sgumala nu e grecu ci Macedonianu, și că conformu codulu civilu art. 8 trebuie se flă considerat ca Romanu. Prin urmare susține că alegerea d-lui Sgumala e legală și națională.

D. Apostoluanu. Conformu cu art. 16 alu reglementulu cere înființarea unu comitetu in privința alegerii. D. Sgumala, ca contestat.

Biuroulu dă citire la uă propunere prin care se cere a se trimite alegerea d-lui Sgrumala la comitetu.

D. Gheorghiu. Cere a se pune la vot și se trimite la comitetu.

Se cere și se primesce închiderea discuțiunii.

Se proclamă d. I. Strejescu, deputat alu colegiulu III de Covurlui.

D. Raportoru, dă citire conclusii secțiunii, prin care suspendă verificarea alegerii d-lui Popasu, pînă ce justiți se va pronunța, pentru sa u contra lui.

in comisiune (cumu sa mai făcutu și altă dată) va judeca, de trebuie sau nu să trimită pe unu membru alu ei inaintea justiții.

Acumu trebuie să proclamăm pe deputatulu care intrinesce tote condițiunile unel alegeri, legale, fără a ne preocupa de ce i se atribuie, de cându era cetățenul privat.

D. Voinov. Pe lângă cele șise de D. C. A. Rosetti, mai adaogă că penă la finitul judecării care abia sa tratat la tribunalulu dice că camera nu pôte a nu-lu recunosce. Pînă nu va fi uă sentință definitivă nu se pôte să-lu arunce.

Se pune la votu conclusiunea comisiunii care voiesce a suspenda verificarea titlurilor d. Popasu. — (se resping'e).

94 Votanți. 47 Majoritatea. 53 Negre. 41 Albe.

Se trimite la secțiune spre a se verifica titlulu d-lui Popasu.

Se procede la alegerea unu membru in comisiunea pentru redactarea proiectulu de adresă ca răspunsu la mesagiul, in loculu d-lui Cogălnicenu, și se alege d. Treb. Laurianu cu 71 voturi.

Se procede la alegerea unu comitetu, pentru cercetarea elecițiunii d-lui Sgrumala, fiindu respinsă propunerea d-lui Gheorgiu, care cere sa se trimită totu la comitetulu alesu pentru cercetarea elecițiunii d-lui C. Njulescu Ciță; și rezultatulu votulu e următorulu:

Table with 2 columns: Name and Votes. Votanți 99, Majoritate absolută 50, Holban 49, Suciu 49, Fălcoianu 49, Chișu 49, Vernescu 49, Brătlanu 48.

Se procede la a doa alegere, ne avendu uimeni majoritate absolută și se obține următorulu rezultat:

Table with 2 columns: Name and Votes. Votanți 101, Bilete albe 1, Majoritate absolută 51, Suciu 55, Holban 55.

Fălcoianu 54, acestia se proclamă. D. I. Ghica, Optesă pentru districtulu Mehedinți, renunțandu la colegiulu I de Teleormanu. Se pune in discuțiune alegerea d-lui P. Grădășteanu de la colegiulu II-lea din Ialomița.

D. Voinov. Cere ca dupe cele ce sa șis de D. Vernescu in privința dosarulu ce saru fi datu la primăria locală, se se aduca acelu dosaru spre a se examina de camera, și pînă atunci se se amâne discuțiunea.

D. Raportoru Campiniu. Spune că se află uă declarațiune a primării de Călărași, că nu sa deșpus nici unu dosaru.

D. Voinov. Dice că Secretarul fiindu șeful cancelarii, a datu dovodă de priimirea dosarulu și primarul pôte că nu scie că acelu dosaru se află in cancelaria.

D. Vernescu susține că pe câtu timpu a adus dovodă legală de priimirea și aflarea dosarulu in primărie, comisiunea trebuia se ia in considerațiune acelu dosaru. Susține că primarul nu arată adeverulu, căci d-nu Grădășteanu sa adresat chiaru d-lui procuror. Și cându se va constata că nu e dosaru, atunci se se declare alegerea nulă, remăindu ca celu culpabilu descoperindu-se se se dea justiției.

D. raportoru. Comisiunea a cređut că dovodă primarulu e mai valabilă de câtu a secretarulu, și de aceea a urmatu cumu a făcutu. (Se citește raportulu secțiunii VI) și adresă primarulu Călărași către procurore.

D. Vernescu. N'am reproșat nimicu comisiunii, dar am spus cumu trebuia, se procedă, adică consultandu dosarul.

Se spune că suntu două afirmări contrarii, a Primarulu și a secretarulu; daru primarul nu afirmă ci dice că nu scie dacă există dosaru; elu susține că nu sa făcutu alegere in sala Primării, ar fi trebuit se-lu

rôge guvernulu a cerceta cine e vina. Pînă atunci se cerei acelu dosaru, să-lu studieți șapoi se se discute de Camera. Propune se se amâne alegerea d-lui Grădășteanu, pînă va veni dosarul, și se va proceda legalu in verificarea titulei de deputat a d-lui Grădășteanu.

D. Candiano. Crede de prisos aducearea acelu dosaru. Căci Primarul n'a deschis colegiulu, și alegerea nu sa făcutu in sala Primării. Cu d. Epurianu sa intimplat cađu analogu, cu deosebire că alegerea sa făcut chiaru in sala Primării daru numai in deflța d-lui Primaru, și sa invalidat alegerea. Cere daru se se invalide și acesta, căci n'a fostu colegiulu deschis de Primaru. Spre a nu se da rea ideie țeril de acestu parlamentu, dice d. Candiano se dăm dreptulu dreptulu șaru nu pasiunii.

D. Voinov. Se nu cređa d. Candiano că numai unu suntu judecători reci iar șu pasiionați. D. Candiano pôte că are informări positive, daru eu nam fără dosaru. După spusa d-lui Voinescu există dosaru, și trebuie se-lu avemu, ca in cunoscința de causă se ne putem pronunța cu demnitate. D. Raportoru spune, dice d. Voinescu, că Primarul declară că nu scie de sa făcutu alegere. Ori e dosaru și trebuie se vie, ori nu e și atunci comisiunea nu trebuie se se ocupe cu alegerea acea. D-lui susține alegerea, daru cere ca celor ce pretind a fi, se li se lase câmpulu liberu, alu aduce și alu pune in vederea Adunării.

D. ministru Brătianu, dice că suntu doue dosare, unulu alu primării și altulu alu D. Grădășteanu făcutu afară din primărie, pe care D. primaru nu-lu recunosce, și care n'a venit in Cameră prin canalulu se u. E dar unu dosaru, care sa formatu afară din primărie. Se-lu cêra Camera de voiesce a-lu lua in considerațiune sau se-lu respingă ca afară din lege.

D. Raportoru esplică că in dosaru suntu 3 procese verbale ale primarulu, prin care constată că nefindu 25 alegători nu sa deschis colegiulu. Comisiunea sa mărğinitu dar numai a cerceta actele aduse de D. Vernescu, care suntu acusat contra procedării primarulu și nici de cumu acte constatate alegerii; eru in dosarul oficialu, suntu procesele verbale de care sa vorbitu. Comisiunea dar, dupe precedentulu creatu cu alegerea d-lui Epurianu n'a voit a cerceta acte venite pe cale particulară.

Se citește procesele verbale ale primării de Călărași.

D. Văcărescu, dice că Camera a decisu in rëndulu trecut ca comisiunea se ia in cercetare acelu dosaru, și dacă n'a făcutu acesta, comisiunea nu-și a făcutu datoria.

D. C. Lupati, dice că acumu in discuțiune pôte fi de câtu ceea ce sa decisu de Adunare, cându D. Vernescu a pretinsu că există unu dosaru. D. Vernescu a cerutu ca se se cêra de secțiune dosarul, și Camera a consimțitu la acesta.

Secțiunea daru trebuia fără preocupăune de validitatea dosarulu, se-lu cêra Primării, și cercetandu-lu se via cu unu raportu in regula.

Cerei daru dosariulu și atunci vomu putea și noi valida se u invalida alegerea d-lui Grădășteanu, conformu votulu camerei.

Se cere închiderea discuțiunii și se primesce.

Se pune la votu amânarea verificării titlulu d-lui Grădășteanu, și se resping'e cu 50 voturi contra 47.

D. Apostoluanu, cere validarea alegerii d-lui P. Crădășteanu.

D. Vernescu. Spune că in privința acestei alegeri sa comis și acte de violință, și de aceea a cerutu ca comisiunea se ceară dosarul. Astă-đi d-lui nu e luminat, și nu va vota nici pentru nici contra, căci nu pôte face nici intrunul felu neavendu cunoscința lămurită.

D. Candiano. Dice că piesele ce are comisiunea, suntu indetulu ca se lumineze cestiunea. Comisiunea conformu votulu trecut alu camerei, in privința alegerii d-lui Gră-

distanțu, vine a ne arăta în concluziunile se, că există în dosar o declarație a Primarului că n-a fost deschiderea oficială prin organul Primăriei în alegerea colegiului al 2-le din Ialomița.

D. Apostolcanu, d. Candiano, pare a se îndoi de veridicitatea declarației Primarului, și se crede în dreptul a face din procesul-verbal al Primarului un argument în favoarea sa.

Dar Primarul în adresa sa către Procuror, i dăce acestuia, că cum nu știe de-lui, care era alegător și prezintă în sală, că nu s-a făcut uă deschidere oficială a colegiului? Şapoi Primarul nu dăce că a delegat pe ajutorul său a deschide colegiul, dar că nu știe dacă poate ajutorul său ar fi verificat alegerea și ar fi primit dosarul. Camera încă n-a decis de cât a se lua în considerație actele înfățișate de d. Vernescu, eră nici decum a fost vorba de dosar. De aca-a cere se nu se mai prelungească discuțiunea, ci după cum mai toți oratorii dăce: *Ńera ne vede, se nu perdem timpul*, se se închidă discuțiunea aca.

D. Chișu. Dăce că unii deputați par a crede că partea stângă nu e totu deuna inspirată de dreptate ci de pasiune; și tratând chestiunea din punctul de vedere al legalității dăce: Art. 54 și 55 conține momentul deschiderii ședinței și al constituirii birourii, și fiind legate unul de altul nu se pot deslipi. Aceste momente au și ele condițiunile lor, fără care nu pot merge.

La deschidere se cere ca operațiunea se se facă prin Primar, și la oră fixă.

La formarea birourii e condițiunea numărului de 25, și președința celui mai bătrân.

Unu colegiu e uă persoană morală, ce prin esența iei e uă emanațiune a dreptului pozitiv; el trebuie se se ție de condițiunea ce i-a datu fiindă fără care nu pte fi.

Legea ca se nu se facă abuzuri a decis timpul și cele-lalte condițiuni, și cându sar căca una, sar putea căca tote și unde am merge atunci?

În privița alegerii d-lui Gradistianu e constatat că alegerea nu s-a făcutu la Primărie, ca se pot admite că alegerea e bună aiurea se-mi arde d. Apostolcanu cădu de forță maioră; și faptul petrecutu la Că-lărași nu e forță maioră, eaci n-ai a gonit nimeni pe alegători din sală și numai nu s-a deschis colegiul de primar, singuru în dreptu a-lu deschide.

Cătu pentru număr, dupe cumu chiaru în Cameră se cere număr de doue treimi, pentru diferite voturi, așa și în colege se determine No. 25, și dupe mine Primar care n-a deschis fără 25 alegatori colegele sunt în lege. Se mergădaru d. Gradistianu cu meritele d-sale cele mari înapoi și se obține majoritatea, și atunci îl vom primi cu plăcere și fericire.

D. Ministru Brătianu. Ultimul cuvintu al d-lui Vernescu mē face a lua cuvintul d-lui a dăsu, mē închină deciziunei majorității daru, voi păstra conștiința mea; de aca-a am luat și eu cuvintul. D. Chișu a desvolat destul chestiunea, cu argumente care pot servi de basă în interpretarea legii electorale, daru nimeni n-a dăsu nimic spre a împăca conștiința celor scrupuloși. La Ialomița eră 20 alegatori prezenți și 8 pe drum, reținuți de timpul reu și alte împrejurări. Din 20 alegatori dăce credeai că cei optu le pte aduce întărire, cei alți dăce credeai din contra; dăci cei din urmă deschisă colegiul și cei-alți acceptară. Contra lucrării acelor dăce, cei alți dăce și cu cei optu protestară. Acumu 18 protestand contra a dăce, este se nu espreșiunea majorității colegiului? Acesta pentru lămurirea conștiinței celor ce se îndoiesc.

Se cere închiderea discuțiunii și se închide. Se votează concluziunile raportului și se primesc, cu 62 bile albe contra 22 negre și trei abțineri.

Ședința se ridică la 5 ore și se anunță cea viitoare pentru Joi 18 corentu.

REAȚIUNEA LA NOI.

Istoria celor 20 de ani din urmă în România, adică de la 1848 și pînă în zilele noastre, ne prezintă uă seriă de evenimente mari, al căroru studiu în același timp atrăgetor și instructiv, merită se fiă săpată cu litere neșterse în anima

națiunii. Acesta parte a istoriei, fecundă prin rezultatele se, procură națiunii tote meșiele necesari ca se cunoscă pe adevărați bărbați cari au jucat unu rol politicu important; se destingă pe bărbați virtuosi și onesti, de cei falși și ipocriți; se respecteze și se venereze pe acei bărbați cari, prin meritul și capacitatea lor, au asicurat țerii unu viitoru de stabilitate, progres și civilizațiune; în fine se stigmatizeze cu ferul infamiei pe toți acei-a ale căroru principie în direcțiunea generale a afacerilor publice, n-au făcutu de cât a înjosi și smeri spiritul, demnitatea și prestigiul națiunii. În acestu scurtu periodu de 20 de ani, sau operat în România doue revoluțiuni cari au transformatu condițiunile existenței noastre civile și politice. Prin revoluțiunea de la 1848, secura a străpitu dîn redăcină arborele care năbușia lumina și căusa ruina și mōrte; eră revoluțiunea de la 11 Fevruariu, a născut unu arbore tenăru și maiestosu, la a căru umbra națiunea întregă va repausa pacnică și linișcită, ce se culgă fructele binefăcătoare ce elu va produce.

Între chestiunile sociale și politice cari merită totă considerațiunea și atențiunea națiunii întregi, și a căroru realizare uă datorim numai partitel progresiste sunt, după opiniunea noastră, *unirea țerilor suror și dinastia ereditariă, ca evenimente politice; libertatea absolută de presă și principiul obligativității și gratuității pentru instrucțiunea publică, ca chestiuni sociale.* Vom trata în acestu articolu avantajele imense ce conțin cele doue principie sociale, remăind a trata cele-lalte doue chestiuni politice întrun articolu specialu.

Veri-ce societate umană, basată pe tractate, este uă asociare născută din activitatea internă și din voiața spiritelor. Spiritul unei națiuni este focariul și forța primitivă din care emană tote fenomenele esteriore; chiaru statul cu tote instituțiunile și legile se nu este de cât una din manifestățiunile se. Spiritul creatoru al statului este principiul vitalu și conservatoru. Elu este și remăne scopul finalu al edificiului politicu; acesta este pentru densusu unu meșiu. A face din Statu scopul, din spiritul națiunii unu simplu instrumentu, este a interverti ordinea naturei; este a face din riu originea isvorului, din efectu cauza. Caracterul distinctiv alu spiritului este libertatea morală și spontaneitatea voinei și actelor se. Fără libera mișcare a cugetării și a voinei, spiritul n-ar fi spirit. Libertatea de a cugeta este adevărată viētă a spiritului, după cum respirațiunea și circulațiunea sunt viēta corpului. Spiritul nu se pte desvolta, mări și apărea în totă demaițea sea de cât prin libertatea cugetării. Cu câtu spiritul unei națiuni se perfecțiunează, cu atât ea și ameliorază instituțiunile se și perfecțiunează meșiele se de prosperitate publică și de fericire individuală. Libertatea spiritelor este așa daru condițiunea fundamentală a perfecțiunii sociale.

A restringe libertatea cugetării, este a restringe însași viēta, a împedica progresul societății, a paralisa puterile de la cari ea cată a ascepta mărimea, fericirea și gloria sea. Unu suveranu pte ave multe lumini; daru D-đeu împarte întrun modu inegal darurile se între omeni. Unu singuru omu, cățva omeni, nu posedu sorgintea talentelor și a ideilor tutulor omenilor. După cum în epoca unu

pericu publicu suveranul chiamă tote puterile țerii pentru apărarea ei, pentru că elu însuși nu egalază forțele tutulor, astu-fel elu cată se chame ideile națiunii întregi pentru opera perfecțiunii societății. Spre acestu sfârșit elu cată nu numai se nu geneze libertatea cugetării, daru se o favorizeze; elu cată se consulte tote ideile, ca se cunoscă pe cele mai bune și se le alegă. Astu-fel, uă condițiune indispensabilă pentru conservarea și perfecțiunea Statului, pentru înmulțirea vieții și a forțelor sociale, este liberul schimb alu ideilor prin comunicarea, prin scrieri, prin presă. Fără libertate de presă nu este viēta. Nu este adevăratu progresu pentru spirit, și prin urmare pentru popor și stat, fără libertate de presă.

Instrucțiunea publică este lumina interioară, care vevifică și fecundă lumea spiritelor. Ea este principiul care spiritualizează societățile politice și care le dă forța de care sunt susceptibile și uă direcțiune constantă. Prin instrucțiunea publică, statul se desvoltă și căștigă uă preponderință certă asupra țerilor în cari n-a pătruns bine-facerea ei; numai prin ea putem ajunge la perfecțiune. După cum unu omu virtuos și învățat este admirat și onorat de toți omeni, astu-fel și unu popor adevăratu instruit comandă respectul, se arată demnă de admirațiune în mișlocul adversităților, ori-cătu de teribile ar fi loviturile lor. Forța și sabia nu potu nici a oueri, nici a conserva, nici a nimici bunurile căștigate prin instrucțiune. Veritatea și convicțiunea sunt bunuri ce se capetă prin lumina spiritului; *Lucerna corporis est oculus: itaque si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit. Sin autem oculus tuus malus fuerit, totum corpus tuum tenebrosum erit.*

Este, credem, de prisos a menționa aci răsădina ce reacțiunea la noi opunea la realizarea principilor liberali și progresiste. Cându voia se nebușiască aceste principie, reacțiunea se servia cu arme sofisticate, manopere clandestine, calomni și incriminări. Cându o abandona speranța și certitudinea mângăitoare despre uă victoriă sigură, ea făcea se isbușiască uraganul patimilor și turbarea desperării. Omeni partitel progresiste eră tacași de novatori, utopici și alte incriminări pe cari prudenta ne comandă a le tăcea. Resistința reacțiunii la realizarea acestor principie rechiamă lupta cea vechiă a bine-lui și a reului, suptu uă formă nouă. Uă schinteie cerescă căduse în adăncul nopții; lumina urma se se facă. Totul conspira spre a o înăbuși; daru meșiele întrebunțate spre acestu sfârșit nu făcără de cât a alimenta făcarea; ea șterse totu ce i se opunea, și străluci din ce în ce mai multu.

Reacțiunea vedu insuficiința puterilor iei. Mersul evenimentelor, revoluțiunile poporilor, destinatele individelor făcă a reși această lege divină, că ori-ce forță pte de necese în mișcare uă altă forță; că reul concurge spre triumful binelui. Lupta între bine și reu dură încă, și este departe de finitul se.

Reacțiunea la noi nu pte consimți la pierderea avantajelor ce le asigura domnia regulamentului organicu. Ea acuză adevăratu că face nenorocirea țerii, și că conduce poporul la peire; astu-fel consideră ea celu puciu triumfulu interesului publicu asupra avantajelor ei personali. Noi suntem martur la arta cu care desfigurează, desnatărează și incriminează pe acei-

cari nu împărtășeau principiele lor, și nu voiesc a lua parte la propagarea apologiilor interesate ale abuzurilor regulamentare. Reacțiunea cere numai pentru dēnsa favorurile, dreptatea; restul țerii cere se-i fiă tributariu. Spre a se convinge cine-va de autenticitatea acestu adevăr n-are de cât se citească diariile reacțiunii *Terra* și *Independința Română*, fondate în București în ajunul alegerilor. Ca episod alu Istoriei moderne, putem menționa trei fapte, după cari națiunea întregă va judeca și va cunoșce intențiunile și principiele ce profesază reacțiunea. Aceste fapte de natură vizibile sunt: Bauchetul celu strălucit care se preparase cu atăta magnificință spre a se oferi, ca daru dēstral, Domnitoriul detronat G. Bibescu, chiaru în ziua cându s-a proclamatu principiul unirei politice; alu doilea, consternațiunea și perplexitatea reacțiunii cându Alteța sea Regală Carolu I a făcutu cunoscutu că pașit uă pe teritoriul României: atunci tote vulpile cele violente abandonă visurile lor, umpliau stradele și logurile publice, se freacă care mai de care mai multu la ochi, ca se se convingă dacă lectura proclamațiunii n-ar fi uă viziune; alu treilea, faptele calmăcămii Teodoru Balsiu. Acestu omu, îndată ce intră în funcțiune, nimici tote instituțiunile fostulu Domn. Inconjurându-se cu elementele cele mai perverse, elu desființă seminariul și Gimnasiul de la Mănești, desființă facultatea de legi de la Iași, desființă legea de presă, banca națională, în genere tot ce Vodă Ghica făcuse bun. Etă faptele și principiele progresiste ale Reacțiunii. Au dară vrūă putere incriminările și acuzările ce reacțiunea respăndesc cu atăta profusiune asupra bărbaților partitel progresiste?

Diariul *Terra* întrun articol intitulat *politica secretă* aruncă asupra omenilor partitel progresiste, din care se compune guvernul actualu, calomni întemeiate pe nesce ipoteze false și pe fapte ce totul particulare și a căroru origina, nu fine de acēstă epocă. Printrū deducțiune escentrică, diariul *Terra* ajunge la concluziunea ridicolă că guvernul actualu ar fi favorisand politica Rusiei. Cându bărbați progresisti s'au redicatu la 1848, au cerut ca condițiune sine qua non sustragerea României de suptu protectoratul exclusiv alu Rusiei. Ei au susținut acestu principiu politicu și în străinătate, pe cându mâncau pânea amară a esiliului, și pe cându omeni reacțiunii banchetau și danțau pe mormintul Patriei din preună cu șefii armatorilor de ocupațiune austro-turco-ruse. Ei au remas neclintit în principiele lor, chiaru în mișlocul adversităților. Nimicu n'a putut altera credințele se în principiele lor politice. Nimicu n'a putut se-i detoră din calea politică ce-si au tras încă de la 1842. Ei nu s'au nspălmētat nicu măgulit, nicu de rusticitatea baronului Rukmann, nicu de amenințările generalului Duhamel, nicu de reutatea diplomatului Halcinschi, nicu de aurul coruptorilor alu Domnitoriul Cuza. *Hi sunt homines qui difficilior ab honestate quam sol a suo cursu possent averti.* Afără de acēsta avem ferma convicțiune că nicu unu din bărbați cari formeză astu-đi partita progresistă nu pte se derescă a lăsa cabinetul Rusiei ca executor alu voințelor se testamentare, după cumu s'au găsit între omeni partitel reacționare. Suntem asemenea pe deplin convins că nu va veni nicu uă dată în mintea vre u-

nia diu bărbați partitel progresiste ca se împartă țera în guvernământ, după cumu s'a găsit între omeni partitel reacționare. În acelu articol se mai incriminează domnul L. Brătianu ca conspirator în contra vieții imperatorului Napoleon. Acesta este uă invențiune pură, demnă de calomniile diariului *Terra*. Dēca domnul L. Brătianu s'a găsit la baricade, acēsta a făcutu împinsu de nobilul simpțimintu de a studia pe omul militar, pe cetățianul care-si varsă sângele pentru apărarea libertăților se. Nu ne putem îndestul esplica brusca transformare a omenilor partitel retrograde în politica lor seculară. Acesta este uă manoperă de ocaziune, căci nu-l, credem atătu de ingrași ca se plătiască cu atăta nerecunoștință preteștiunea ce le a acordat S-ta Rusiă din timp imemoriali, se se calce jurământul de devotament și de fidelitate ce s'au aretat că l respectă în tote împrejurările.

Terminăm articolul nostru recomandand cu respectu omenilor reacțiunii decalogul urmator:

Consolidați prin concordia și unire tinerile noastre instituțiuni. De la dūsele depinde prosperitatea publică și fericirea individuală.

Contribuiți prin activitate, inteligență și resursele spiritului vostru la consolidarea Tronului și a dinastiei ereditare.

Usați de libertatea absolută a presei nu spre a calomni și incrimina, dēru spre a lumina pe popor, a-i vindeca ranele și a-lu mângăia în suferințele se.

Educați pe fiit voștri în patriă. Dēca instituțiunea de educațiune publică nu corespond cu dorințele voștre, aretați defectele spre a se îndrepta.

Intăriți elementul român din România liberă, Prosperitatea elementului întregu Român din totă Dacia depinde de la desvoltarea politică, și morale a Românilor de aci.

Nu ctrează Europa în tote sensurile, prosternându-ve dinaintea inamicilor naționalității noastre.

Incuragiați artile și sciințele. Ridicați națiunea la adevărată sea cultură morală și intelectuală. Astfelu numai ea se va distinge în Oriințele Europei de elementele eteroge în mișlocul căra trăsesc.

Nu divisați țera printrun spiritu de contradicțiune și de calcul. Vei arunca în senul iei discordia care este una din cele mai mari calamități publice.

Discuțiunile, și actele voștre se nu degeneze în chestiuni personale cari nu facu de cât a escita patimile și ura între cetățiani.

B. Stilesco.

Boerii reacționari desaprubați solemnū de națiune prin rezultatul alegerilor.

Din acēstă poetică țară, unde cine-va gustă pre deplin libertatea, arta și frumosul, urmariu, în orele mele de repaus, totu se petrecu în România de la plecarea mea. Departe astu-fel de patriă, și prin urmare departe de arena luptelor, n'as putea fi credu, acusat nicu de partiale, nicu de aspiante la ce-va, pe câtu timp am putut studia lucrurile, în cea mai mare linie; și pe câtu timp pozițiunea mea mi permitte a duce uă viēta independentă. Întreprindend dar a scrie aceste pucine linii, nu voi insista a areta multele îmbunătățiri facute întrun timp așa de scurtu, nicu îmbunătățirile ce ministeriul actualu, cu concursul virtuozului nostru Domnitor, a adus în mare parte la multe din ranele de cari a fost copins Statul român, atătu materialmente cât și moralmente, suptu guvernul corupt și imoralu, guvernul de tristă memoriă, pe care națiunea lu distruse la 11 Fevruariu, și pe care istoria, în a sea imparțialitate,

lă nu face cunoscută posterității; nu voi insiste asemenea a areta deplina libertate ce s'a lesat cuventului, preseși și înțonirilor, libertate ce Românii gustară pentru pucini numai la 1848. Nu voi insiste, gică, asupra acestor chestiuni, pentru că ele au devenit acum fapte cunoscute, nu numai de toți Românii sinceri și neapasionați, dar și de străini, precum se adevărează din filele tuturor ziarelor liberale ale Europei. Ceea ce voieșcu se aretu este desaprobarca, blamul de națiunea română, la înălțimea sa și de astă-dată, sciu se de într-un mod solemn boerilor reacționari, trâmizându în Adunările legiuitorie omeni cu principie liberali, amici ai democrației și prin urmare susținitori ai guvernului actual de represintă libertatea și democrația.

Și cine ar fi putuți fi atâtu de slab în cretință dea ce se se îndouăscă uă singură minută despre ună asemenea rezultat? Pote numai aceia ce credu poporul român totu în starea cumu se află înainte de 1857, adică partida reacționară, carea prin foile se se și-a închipuitu că ar putea apagi bunulu simțu alu alogătorilor, inventându în *Spon-taneitate se se*, acuzări nedrepte, multe din ele chiaru infame, 1) și aruncându-le fară-erutare în contra guvernului, în contra întregii partie liberale, ce constituie mai unanimitatea națiunei, dacă se occlude numărul bine calculat și bine determinat de unu onor. cetățianu din Ploiești printr-unu articolu publicat în una din foile acestui ziaru.

Darū chiaru D-vostra boeri reacționari, cari prin asemeni procederi ați pusu totu în jocu spre a amăgi 5 milioane de Români, cumu vați amăgitu înși-ve a crede că națiunea va veni cu d-vostre? Rețemați pe putedu sprijin alu calomniei, ați cutezatū a ve da de partida *salvării*; ați avutū curaghiu se spuneți Românilorū că partida adevăratu liberală (după d-vostre demagogicā), în care se află nume sacre, ca se gică așa, prin trecutulū și credințele lorū voescu, *peirea* României. *Verba indigne cogitata et audacter dicta*. Apoi, după ce ați deosebitu astu-felū tendințele acestorū doue partide, ați făcutu apelu la Români ca se alerge cu toții la votu, căci ora este solemnă, și se se decidă dacă voescū *peirea* se *salvarea*. Ei bine! eca Românilū vau ascultatū, ei și-au făcutu datoria; au aretatū că voescū salvarea, însă vau demunstratū solemneminte și de astă-dată că nu o găsescū în domnia-vostre. Darū cumu? Nu sciați că existe astăși și în România, mulțimialu prosei liberale, uru tribunalu supremu, tribunalulū opiniei publice? Cumu nu ve acceptați la uă asemenea sentință din parte-ī? Creduți-ai că Terra nu ve cunoșce? Darū uitați-ve tu iuru-ve, priviti-ve bine unli pe alți, consultați-ve consciința asupra faptelorū vostre, și ve veți cunoșce înși-ve.

Uă parte din d-vostre, ptnă mai alaltă-eri, inoiați în privilegie, tirându în sclavia, a-pesare și întinericū clasa cea mai numeroasă, clasa agricultorilor, ce formeză forța și avuția unui statū; propagandū lusulu și inabūșindū seū impedicandū instructiunea, acestu nutrimentu morale alu unui poporū, acestu cale pe care uă națiune pote se prospera și se mērga spre civilizațiune. — Alți, odrasle ale d-vostre, crescuți și educați cea mai mare parte în Paris (mēșcindū unli nici a vorbi și scrie bine românește), se servescū prin cunoscințele dobendite, și se silescū a induce opiniunea publicā în erore, întindū cu toții, boeri be-trāni și tineri, vechi și noui, ca suptū mase libertății și a democrației se loviți junile noastre instituțiuni liberale, întemeiate prin atâtea sacrificie, și după uă lupta continuā de 20 de ani, de către veterani de la 1848 acesti luptători ce steterā fermi și necliniți pe câmpul de luptă, primindū gloriile fizice și morale, în totu acestu spațiu de 20 de ani, darū carli, în cele din urmă, de și sdrēnțiți (cumu i numiți d-vostre) și ciuruiți, esirā victorioși și stinți și respectați, ipendū susū stindariulu Dreptății și Egalității, simboleziatū în Alesulū națiunii Române, Carol I, care, prin vintuțiile se se, prin blāndețea, generositatea și alte asemeni no-

bile cvalități cu care este dotatū acestu jun-Principe, a scitū a-și atrage în intru, iubirea, devotamentul și sprijinul tuturor Românilorū. În afară, stima și încrederea Puterilorū Europei.

D. Ioanucșu.

Turin.

Circularc către d-nii casieri generali.

Domnule casieru.

Aflu că, în contra dispozițiunilor ordinului meu circularu No. 46.758 din anulul din urmă, mai mulți cărcipari (negociatori de beuturi spiritose în detaliu) sunū urmăriți de plata taxelor pentru rachisurile și spiriturile găsite în posesiunea lorū la data puneri în aplicațiune a legii din 20 Apriliu 1867. Aceste urmăriți fiindū cu totul suspendate în consecința jurnalului consiliului ministrilor, carea decidū a se cere corporilorū legiuitorie interpretarea articulu 1 alu legii din 20 Apriliu 1867, articolu în puterea căruia guvernulū a cerutū plata taxelor asupra beuturilor găsite în finia prin comune la punerea în aplicațiune a acestei legi, vō invitū, d-le casieru, a retrage în-datā ori ce avertismentū datū rachisurilorū detailistū, întrū cātu priveșce spiritosele ce aveatū în posesiune mai înainte de 1 Iuliu 1867, observandū prescripțiunile ordinului circularu citatū mai susū pentru recunoscerea cvalității de detailistū.

Primiți asigurarea considerațiunii mele.

Ministru secretariu de Statū ad-interim la departamentul financelor.

I. C. Brătianu.

No. 1726, Ianuariu 1868

ȘCOLELE POPORARIE.

Domnul Publicola într-unu articlu, intitulatū *studii sociale*, cu dreptu cuvēntu cere de la stipendistiū statului, ce au cūtreieratū Europa pentru instructiune, se publice privirile și studiile lorū, respective la școțele primarie a diferitelorū țeri europiane, și în specialū a Germaniei. Eū, d-le Publicola, nu suntū din sutiemele acelorū tineri ce au cūtreieratū pre socotola statului românū Europa, darū nici dintre acei ceși aveatū rezervatū și creatū funcțiunea în timpū ce studiau; sunū, D-le unū simplu clericū a bisericei române, care, făcēndu mi studiile unde și cumu D-geu au datū, n'am încetatū nici uă datā a nutrī celū mai viu interesū școlorū noastre, și a veni din cândū în cândū în publicū cu diferite opiniiu privitorie la instructiune. E pre adevēratū, că eū, credēndū instructiunea secundariā și în specialū pe cea a clerului ca fundamentale, am publicatū mai multe articule, privitorie la acestā instructiune. Astā-di însă, cândū instructiunea primariā rurala începe a deveni uă realitate, și cândū păreri despre acestā instructiune suntū necesari chiarū pentru administratiune, vinū cu uă seriā de articule ce au se aita de scopu a desfășura instructiunea primariā ruralā din diferite puncte de privire. Și pentru astā datā începū cu elementele ce au a compune instructiunea primariā ruralā și cu scopulū acestei instructiuni; pentru că, după convicțiunile mele, numai astu-felū noi putemū a ne forma uă ideeā clarā despre aceste școli, și a cunoscce ce mēșuri trebuescū luate, de voieșcu ca ele se producā unū ce realū și salutarū pentru națiunea română.

I.

Natura și scopulū școlorū poporarie.

Omulū se nasce cu tendința și facultatea de a se desvolta corporalmente și spiritualmente. Pentru desvoltarea corporala suntū necesarie nutrimentulū, aerulū caldura etc. pentru desvoltarea însă spiritualā omulū are nevoie de impresiuni, provenite lui de la obiecte prin vedere, aușu, pipăitū mirosū și gustū.

Noi viāmū și nedesvoltatū corporalmente numai suptū condițiunea de sucesiune a materiei; adică numai suptū condițiunea de trouire și stransformare a atomelorū, ce nutrescū și formeză corpulū nostru. Și cândū sucesiunea materiei în corpulū nostru se petrece regulatū și normalū, corpulū nostru prosperā. Eru în casulū contrariū și cândū acestā regularitate și normalitate lipescā din

corpulū nostru, atunci noi nu suntemū bine și suferimū. Prin urmare, dacă noi voimū, se fimū bine și desvoltarea corpulū nostru se se facā într-unu modū regulatū, trebuie, ca noi se dāmū corpulū nostru unū nutrimentū bunū se observandū ca nutrearea se se gică într-unu modū regulatū și în fine, se aveamū și unū organismū de la naturā sātetosū.

Totu astu-felū se întâmplā și cu desvoltarea spiritualā a omulū; și acestā desvoltare erāși nu e normalā și posibilā, dacă noi suntemū lipsiți de una din condițiunile următoare:

Noi, pentru ca se aveamū uă desvoltare spiritualā normalā, trebuie mai întâiu se aveamū nisce capacitāți sātetose, înscute, trebuie se primimū impresiuni de la obiecte noui și prospete, și se le primimū nu într-unu doșū mai mare, de cumu ar putea se le mistue organismulū nostru spiritualū; și din acestā procedurā se formeză represintățiunile, raționamentele și diferitele idee, ce compunū avutulū spirifului nostru. Aceste condițiuni, fiindū presente și bine executate în desvoltarea flā-căruiā omū, provocā acțiunea spiritualā, și facū, ca capacitāțile spirifului nostru se se desvolte din ce în ce.

Se presupunemū, că unū omū seū uă societate întregā se nasce, creșce și viaza în unulu și acela-șu locū, încungiurāți totū deuna de unele și acela-și fenomene naturali și nu adū nici unū felū de comunicațiune cu omenii lumii, de la cari ar putea se capete noue cunoscințe și se audā lucruri necunoscute de dinși. Acestu omū și chiarū societatea întregā la începutū se impresionē și în copilaria, obiectele; ceī încungiurā, le aducū uă impresiune ore care, și le dā ptnā la unū scitū gradū materialulū necesariu pentru desvoltarea spiritualā; și e de observatū, că acestu materialū mărginitū încetēază în curandū de a impresiona, și obiectele naturiei, ceī încungiurā, nu mai suntū în stare de a forma nutrimentulū desvoltării spirituale a omulū. Tendința spre desvoltare, înscutā flā-căruiā omū, și dorința lū face pre omū se caute materialū pentru acțiune, și ne adāndū-l în lumea fizică și moralā, cunoscutā lui, elū începe a lū căuta în circumstanțele vieței, și ca rezultatū a diverselorū raporturi morale în cari se aflā omulū din suposițiunea noastră, și care raporturi suntū și uniculū materialū pentru acțiunea lū spiritualā, noi vedemū, că acestu omū, precumū și întreaga lui societate, se confundā în amăgiri și alte acțiuni spirituale de felulū acesta.

Ca se probamū și mai clarū necesitatea improspătării materialulū, ce provocā acțiunea spiritualā a omulū, precumū și desvoltarea lui, se întorcemū pentru pučinū atențiunea noastră asupra observațiunilorū fiziologice, procurate de sciința.

Basāndu-ne pe fapte, trase și probate prin observațiunile fiziologice, noi recunoscāmū, că totā acțiunea spiritualā a omulū se concentrezā în cfrānulu lui, și că, ca organe a unei asemenea acțiuni, servescū nervii cranici. Totū aceste observațiuni ne mai probēză, că creierulū nostru se schimbā în cantitate și formā, conformū gradulū de acțiune spiritualā. Cândū omulū luca cu mintea pučinū și nu are materialū prospētū pentru acțiunea spirifualā, atunci creierulū și nervii lui remāndū în neactivitate și nu se exercită; și pentru acestā din ce în ce devinū mai debili, mai pučinū energici și mai privați de facultatea de luca; totū astu-felū, precumū și musculii celorū alte membre ale corpulū, dacă nu se exercită și nu lucrezā. Și totū uădatū, dacă natura, ce încungiurā pe omū, li presintā pučinū materialū pentru acțiunea spiritualā, și dacă acestā acțiune în omū nu e provocatā prin alte mijloce, atunci pe lângā debilitarea creierilorū și a hervilorū lui, se întâmplā și aceea, că însu-și organismulū unū asemenea omū se brutalizezā, devine din ce în ce mai nesimțitorū și mai neaptu pentru moralitate.

Din cele vorbite de noi ptnā acumū asupra desvoltării naturale a omulū rezultā, că cu cātu impresiunile de din afarā ale obiectelorū vorū fi mai multe și aduse înaintea spirifului umanū într-unu modū mai gradatū și mai succesivū, și cu cātu aceste impresiuni vorū fi imprimate mai adāncū în spirifulu omulū, cu atātu acțiunea spiritualā a dntele școlorū, destinate pentru instruc-

lui devine mai întinsā și mai energică, și, ca uă consecință, însu-și organulū lui agiungē a fi mai capabilū pentru acțiunile spirifuali. Pe lângā aceste, cu cātu impresiunile spirifului umanū suntū identice, și mărginite, și cu cātu aceste impresiuni vinū în spirifulu omulū fără de sucesiune și în desordine, cu atātu acțiunile spirifului devinū mai pučinū capabile pentru raporturile morale. În fine, trebuie se mai adăogimū și aceea, că noi nu putemū avea represintățiunile seū idele obiectelorū, ce noi n'am vōgutū, n'am aușitū, seū n'am pipăitū; adică a obiectelorū, de la cari noi n'amū primitū nici uă expresiune prin mijloculū uneiā din sensele noastre.

Oamenii, aflați în pozițiunea descrisā de noi, nu numai că n'adū nici uă ideeā clarā despre obiectele ceī încungiurā, și cunoscū lucrurile forte superficiale, darū ce e mai multū, că nisce asemenea omeni nuși potū forma ideī nici superficiale despre lucrurile abstracte și raporturile morale ale omulū. Ei nu potū ave uă ideeā rațiunemalā despre omū, naturā și Dumnezeu precumū și despre obligațiunile și drepturile morale ale omulū; și dacă nisce asemenea ideī se audū i i și colea în gura unorū-a, apoi se observāmū, că ele suntū pline de prejudecieri și forte mărginite.

Acumū e întrebarea: dacă în aceste constā desvoltarea omulū, cumu se pote ea respāndi în poporū, și prin ce mijloce acestā desvoltare pote fi introdusā și improspătā de masā? Putemū noi ore a respāndi desvoltarea moralā prin mēșuri administrative, economice, financiare și alte instituțiuni de felulū acesta? Tote aceste mēșuri, executate în modulu celū mai consciințios, potū numai se reguleze diferitele raporturi morale ale omulū, fără însă se potā a lū moralisa ș'alū face se pricepā importanța moralei. Omulū în uă asemenea pozițiune, nu va abusa numai acolo unde va fi agentulū administratiunei; va cultiva moșia se se, numai în mărginile prescripțiunilorū cunoscute economice și va plăti tributulū seū, constrinsū de legile financiare; în afarā de aceste mēșuri limitate elū va abusa; și va căuta chiarū mijloce de a abusa. Astu-felū e natura omulū și elū cu groū se desbarā de aceea ce e rēu.

Celū mai bunū și mai eficaciū mijlocū în asemenea casū este de a nimici causele și circumstāriile, ce au datū nascere unorū asemenea fenomene; este cu alte vorbe, de a curāți ānima omulū de principiele, ce lū făcutū a esplica lucrurile în modū progredios; și apoi pučinū câte pučinū se ne silimū a lū esplica și a lū face se aprofundese impresiunile, căpătate de la obiecte, imulindū după puținā și în modū gradatū cunoscințele. Acestā operațiune nu e de ajunsū spre constituirea desvoltării poporului. Noi pučinū câte pučinū trebuie se tindemū la a înlocui perceptele, de cari se servā poporulū nostru în esplicațiunea fenomenelorū vieței, prin alte precepte solide și salutare, preceptele numai despre Dumnezeu, Eulū moralū și naturā. Aceste cunoscințe, improspătate de poporū în modulu celū mai generalū, darū totū uădatā și celū mai lesne de priceputū, vorū face, ca flā-care omū, în cerculū ocupațiunilorū se se sociale, se nascā unū numărū și mai mare de cunoscințe subiective și se formezē uă seriā de raționamente, prin mijloculū cărora elū va esplica fenomenele vieței și va ajunge la cunoscința moralā despre sine, care lū va face se înțelegā eșința vorbei Eū, luatā în sensū moralū. Aceste cunoscințe lū vorū face se simtā, că elū este dotatū de sciința naturalā de a se desvolta, și că numai acestā cērință lū deosebesce de celelalte ființe.

Acestā desvoltare a poporului cu tote rezultatele ei pote fi respānditā în poporū prin școțele sātesci seū rurale și ea totū uă datā formezā scopulū finalū alu tuturor școlorū poporarie. Pentru acestā imulțirea școlorū primarie poporarie trebuie puse de guvernū, cātu și de primari la celū întâiu planū, și totū acelu ce înțelege importanța acestorū școțe și voescu, ca și poporulū se flā fericitū atātu spirifualmente, cātu și materialmente, nu va gice, că nu suntū bani pentru înființarea acestorū școțe, și totū uă datā pentru înființarea lorū așa cumū trebuie se flā. Aretāndū scopulū desvoltării poporului românū și uă datā cu acestā scopulū și tendințele școlorū, destinate pentru instruc-

țiunea lū, noi venimū acumū se aretāmū și elpentele, din cari trebuie se flā compusā programā acestorū școțe; pentru ca astu-felū se aveamū ocaziune de a vorbi și a areta natura acestorū școțe, conformū scopulū, ce ni l'am propoșū.

Școțele poporarie trebuie se se ocuțe:

a). De a face pre copii setenilorū, ca mai întâiu se pricepā ideile și noțiunile, căpătate în însuși bazele părinților lorū, și pricepându-le se se facā, a le esplica dreptū și în aușū.

Acestū exercițiū, care după cumū vedemū nu este altū ceva, de cātu uă repetițiune și uă simplā esprire a celorū cunoscute, desvoltā pe copii într-unu modū naturalū li prebarā și li face capabili spre improprierea altorū impresiuni noue și mai complexe, cātu cele căpătate în casa părinților lorū. E lū fiindū acțiunea fundamentālā a desvoltării poporului, lū deprinde din fragedāi junēā a pricepe lucrurile dreptū și a le espri și mai dreptū, și pe lângā aceste, fiindū acestā acțiune bine executatā și priceperea acestorū cunoscințe făcū într-unu modū evidentū pentru copii, noi prin acestā putemū totū uă datā și fundamentulū acțiunilorū spirifuale a acestei generațiuni, și o facemū, ca și în viitorū se nu cugețū și se nuși espri-me mai pučinū clarū ideile se se, de cumu am doprinsū noi profesorii prin acestū exercițiū prealabilū. Aici cumū vedemū, în acestā parte a instructiunei poporului nu se cere nici uă carte și nici unū mandatū, darū totū ceea ce e necesariū și care se cere de la învățătorilū este, ca elū se facā pe copii a pricepe impresiunile căpătate în casa părințescā, și a le espri în modulu celū mai evidentū.

b). De a da copiilorū mijloce spre improprierea de idei noue, și necunoscute ptnā acumū de densi; școla după ce i-a făcutū se raționeze bine asupra ideilorū cunoscute, datoresce se se învețe a citi, a scrie și a calcula.

Și în adevēru, nici unū mijlocū pu e mai eficaciū pentru imulțirea materialulū necesariū, spre acțiunea spirifualā a omulū. Suntū ideī, care nici într-unu modū nu potū se flā căpătate și improspătate prip sense, și cū tote aceste ele ni se facū proprietatea noastră prin una din aceste procedurē. Și iarū, nu tote ideiele provenite nouā, de la obiecte, suntū formate prin propria noastră observațiune. Multe ideī cari astā-și suntū proprietatea spirifului și pe a cărora obiecte noi āncā nu le am vōgutū, ne suntū venite prin citire, scriere seū calculū. Aceste și alte raționamente practice ne impunū, ca în instructiunea poporului se întrū și elemente de scriere, citire și calculū.

(Va urma). I. Gn. Enăcianu.

De la 1 Ianuariu, a apēruț și va apare regulatū

AMICUL FAMILIEI

Jurnalū pentru toți.

Redactrice proprietarā, Constanța Dunca.

Sumariulū numerului I.

Curierulū Bucurescilorū. — Discursulū D-rei Dunca, asupra Femeiei și Educațiunei, ținutū la Atheneulū Românū. — Băi publice. — Theatru, de C. Stănescu. — Educațiune și instructiune. Suptū veltulū Bucurescilorū, Filia adoptatā, Nuvelā. — Revistā Dramaticā. — Revistā Musicalā. — Anunțuri. Prețulū abonamentului, 2 galieni pe anū. Redacțiunea și administratiunea No. 14, Strada Amza.

TEATRU ROMANU

MILLO-PASCALLY

Juoi-la 18 Ianuariu 1868

Se va Juea plesa:

IDIOTULU

Dramā în 5 acte.

Inceputulū la 7 și jum. ore.

Doritorū ce voiescū a lua cu arendā pe moșia Herestreu lângā Bucuresci, veniturile unei mori cu patru pietre, a heloșteului (pescele, ghița, stuhulū, draptulū de albitū pānde), veniturile cărciunei și a podului pentru trecerea peste ezuri; Se vorū presenta la domiciliulū Domnului Paulū Cerechezū strada Auriliei No 3 în față cu bisericā Olari.

